

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 4-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500—; pentru particulari Lei 400—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300—. În străinătate Lei 800—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6—

Director: **Constantin Popp.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Creditele agricole. — Capitaluri leneșe? — Organe fiscale neactive (leneșe)? — „Neamul Românesc” și introducerea cârșilor funduare în vechiul Regat. — Modificarea legii Camerilor de Comerț și Industrie. — Impozite. Legea timbrului. — *Cronică:* „Albina” institut de credit și de economii, Sibiu. Banca Națională a României. Reglementarea comerțului de bancă în Franța. Introducerea din nou a concordatului forțat. Spiritul de crujare american. — Cursul Valorilor la Bueurești.

Creditele agricole.

Războiul mondial și reforma agrară au adus fără îndoială adânci transformări în întreaga noastră viață agricolă, făcând să sporească nevoile bănești ale agricultorilor. O cerere mai urcată de credite agricole am înregistrat imediat după încheierea păcii, când se ivi cu prisosință necesitatea refacerii inventarului agricol, distrus de marele războiu. Cererile de credite ale agricultorilor deveniră tot mai pronunțate în urmă reformei agrare, care impunând în mod imperios trecerea la metode intensive de cultură, prefindea capitaluri însemnate, în special pentru cei 1,250.000 capi de familie improprietăriți pe cele circa 6 milioane hectare expropriate dela marii cultivatori. Intre improprietăriți sunt mulți, cari în afară de cele 2 brațe, nu posedau aproape nimic pentru lucrarea loturilor dobândite. Inzestrarea lor cu utilajul necesar agricol reclama încontinuu credite noi, procurarea cărora deveni tot mai anevoioasă.

Afirmațiile multora, că numerarul este teauriat de către populația rurală e numai o legendă, care și-a trăit traiul. Ba mai mult, ultimii 3 ani economici au fost pentru agricultori dintre cei mai slabi, în special ultimul an, care atât prin ravagiile elementare, cât și prin criza financiară

s'a remarcat ca un an dezastruos pentru agricultură. Astfel a ajuns fărănimea noastră iarăși la treapta aceia, la care a fost înainte de războiu, băgându-se în datorii, de cari nu va mai scăpa ușor. Să vedem însă cum sunt satisfăcute nevoile de credite ale agricultorilor la noi într'o țară fără eminemente agricolă.

Creditele necesitate de agricultori, fie că sunt credite mobiliare, destinate refacerii inventarului viu și mort — pentru cumpărarea de vite, semințe, ameliorări — fie că sunt credite fonciare cu destinația de a fi utilizate pentru achiziționarea de terenuri noi cultivabile, au caracterul de credite pe termen lung. Natura aceasta a creditelor agricole, prefinde o organizație specială, care să poată procura agricultorilor credite ieftine și cu o cvotă de replătire cât mai inferioară, cu puțința, bine înțeles, de a le amortiza din excedentul produsului mai multor ani.

Ori, instituțiunile menite să, corespondă acestor exigențe sunt în număr de tot redus la noi în țară și fiind lipsite de fonduri suficiente, nu pot satisface decât un număr infim de solicitanți. Astfel Creditul Rural, ca și organizațiile sătești — puse mai mult pe bază de solidaritate, cum sunt casele sistem Raiffeisen, în unele regiuni ale Transilvaniei — unele cooperative și băncile populare, nu au putut acorda agricultorilor nici în primii ani după înfăptuirea reformei agrare mai mult de $\frac{1}{2}$ miliard. Casele de împrumut pe gaj de abia au fost în măsură să acoarde 100 milioane Lei. În anul 1927, institutele de credite cu caracter agricol au acordat agriculturii un sprijin încă destul de slab. După datele ce

ne stau la dispoziție, cu finea anului 1927, agricultura deabia a fost ajutată cu 3 miliarde Lei, anume circa 1¹/₂ miliard Lei sunt plasamentele la finea anului 1927, ale diferitelor institute de credit rural, autorizate cu emiterea de scrisuri fonciare, astfel Cassa Rurală a avut cu finea anului 1927, scrisuri fonciare în circulație în sumă de Lei 89.602.000.—. Creditul Fonciar Rural din București Lei 985.295.000.—, iar celelalte institute mai mici poate nici 50 milioane Lei, în total Creditul Fonciar Urban din Iași a avut în circulație de Lei 625.733.000.— și Societatea Creditului Fonciar Urban din București de Lei 953.580.000.—, dar acestea nu prea vin în considerație pentru agricultori, având de scop ajutorarea proprietarilor de imobile urbane. Apoi avansul Băncii Naționale acordat pe seama cooperativelor sătești și băncilor populare a fost de Lei 1.622.317.000.—. Deci putem evalua la circa 3 miliarde ajutorul dat agriculturii prin acordarea de credite ieftine și pe termen lung. Față de aceste cifre, sprijinul industriei cu credite ieftine de către Societatea Națională de Credit Industrial din București s'a urcat la finea anului 1927, la Lei 2.658.752.900.—.

Ajutorul dat agriculturii prin credite ieftine este infim de tot pentru o țară eminentă agricolă. Creditele acestea au avut menirea să satisfacă numai în parte necesitățile agriculturii. Cei inițiași știu că și de creditele acordate de unele dintre institutele de mai sus cu o dobândă relativ destul de joasă au profitat — se poate zice fără exagerări mai mult unii mari agricultori, politicieni, și oameni cu legături, iar grosul populației — cea mai avizată la credite ieftine — deabia cunoaște existența acestor institute; cel puțin pentru țăranul din Ardeal o parte din aceste institute sunt inaccesibile.

Partea cea mai mare a trebuințelor de credite, agricultorii au fost astfel nevoiți a le acoperi prin intermediul celorlalte organizații de credit, cari în împrejurările actuale nu pot pune la dispoziția agriculturii credite ieftine și pe o durată prea lungă. În special în Ardeal s'a dat un sprijin larg agriculturii de către băncile locale.

Cu excepția unor bănci, cari erau conștii de menirea lor, partea cea mai

mare a băncilor din provincie, cari nu au eliminat complet din programul lor de activitate acordarea de credite agricole, au exploatat însă în mod rentabil pe țărani, încașându-le dobânzi uzurare. Extrem de grele au fost dobânzile în 1926 și 1927, anul trecut au fost mai moderate, din motive bine cunoscute. Dar chiar și creditele acordate sub condițiuni mai puțin oneroase nu puteau fi convenabile pentru țărani, în acestea vremuri, căci agricultura nu e în măsură să supoarte sarcinile unui împrumut cu o dobândă nici măcar de 8%. Se știe că agricultura a devenit o ramură de producție, care datorită politicii guvernelor de până acum, ce se manifesta prin nizuințele de a comprima prețurile produselor agricole, lucrează cu o rentabilitate minimală.

Guvernele din trecut însă au aflat de bine ca prin legea din 19 Iunie 1923, să înființeze pentru promovarea intereselor industriei, Societatea Națională de Credit Industrial, în loc să pună temelia unei organizațiuni puternice de Credit Agricol. Banca Agrară din Cluj, a fost înființată pentru financiarea reformei agrare și înzestrată pentru acest scop cu anumite privilegii, cari însă au rămas numai pe hârtie și i-s'a negat sprijinul necesar pentru a putea corespunde scopului inițiativ. Foarte juste aprecieri a făcut Banca Națională în raportul său la un an după ce s'a înființat Creditul Industrial: în adevăr fără încă agricolă, am pus la îndemână comerțului o instituție ca Banca Națională, am pus la îndemână industriei o instituție de forță deja cunoscută ca Creditul Industrial și nu s'a făcut același lucru pentru agricultură, deși principala ocupațiune a locuitorilor României întregite este agricultura.

Nădărdum, că guvernul actual va avea mai multă pricepere pentru nevoile agriculturii și va crea o organizație serioasă de credit, care să procure credite ieftine nu numai unui mic grup de protejași, ci masei mari dela sate. Țărănimea noastră numai așa poate fi salvată de uzurăria de pe sate și de cămătăria unor institute financiare din provincie dacă se înființează și pentru agricultură un institut ca acela, înființat pentru ajutorarea industriei.

Cluj.

Dr. Traian Nichiciu.

Capitaluri leneșe? — Organe fiscale neactive (leneșe)?

În numerii anteriori revista noastră a arătat cum domni consilierii dela ministerul de finanțe în căutarea a noul venituri pentru bugetul statului devin delat îndatorirea — ce le-o impune *macar* numirea frumoasă de consilieri — de a consilia, și făcând pe simplul aritmetician multiplică cu un coeficient oareșcare unele impozite existente, produsul aritmetic oferind un nou venit. Deci un simplu calcul fără multă bătaie de cap încarcă sute de milioane impozit asupra unei clase alese ca jertfă.

Cum însă operația aritmetică nu a avut rezultatul dorit asupra capitalurilor, în ofcina dela ministerul de finanțe se pregătește o nouă lovitură asupra capitalurilor numite de dânsii cu multă predilecție *capitalul leneș* și care capital și până acum a fost impus cu 15 și 18% impozit plus taxe, plus 10% urcare. Am subliniat cuvântul „leneș” deoarece activitatea d-lor dela ministerul de finanțe se vede că este stimulată de acest cuvânt odios și se pare că au nobila intențiune de a-l face *activ* dându-l gata în 3—4 ani bugetari repartizat pe 3—4 tranșe. Bineînțeles activitatea acestui capital ar consta din faptul că ar face o circulație dela *capitalistul leneș* până la bugetele statului (în formă de impozit mobilier).

Cum însă zelul demn pentru alte lucrări a domnilor dela finanțe poate avea o repercusiune gravă — poate fi și catastrofală — asupra economiei naționale, am crezut că nu facem un lucru inutil când ne ridicăm cu toată energia în contra intențiunilor fiscale, care au ca țintă impunerea și mai gravă a capitalurilor mobiliare zise *leneșe* și cari impuneri excesive pot omori obiectul de impunere.

Dar pentru a putea face concluziuni să examinăm puțin din toate punctele de vedere *capitalul leneș*, aceasta cârpă roșie în ochii domnilor dela finanțe.

Originea. Capitalurile mobiliare — abstracție făcând de o parte foarte minimă (moșteniri) — nu sunt rezultatul unor jocuri de noroc, loterie, inactivitate etc., ei sunt produsul unei activități foarte intense, a unei gospodării ordonate și conștiente a indivizilor cari știu preții bunurile câștigate prin muncă și trudă. Harnicul țaran, sângulos meseriaș, agilul comersant și modestul muncitor intelectual cari zi și noapte muncesc, aleargă, economisește un ban pentru zile mai grele poate fi batjocorit că prin munca să a produs *capital leneș*? Stând pe burtă la soare, în cafenele, arareori să produc capitaluri mobiliare.

„Din vultur vulturi se nasc” spune proverbul. Noi zicem, produsul unei activități bine ordonate nu poate fi capital leneș în care trebuie lovit.

Viața, rolul capitalului mobilier. Dacă capitalul mobilier are părinți așa nobili, — *muncă și economie*, — nu mai puțin frumos și importantă este viața, rolul său în toate întocmirile societății omenești. Țăranul nostru în cumințenia sa explică totul când zice: „Fără bani nu poți mișca un pas”. Ori banul — dacă nu facem teorie — nu este altceva decât capitalul mobilier și în viața de toate zilele și domni dela finanțe sub capital mobilier înțeleg exclusiv banul plasat în depuneri și acții și neidecum alte valori mobiliare, de ex. pareul de automobile dela eutare minister.

Ei bine acest capital mobilier (banul) stând pe baze adevărat creștinești și umanitare condus de principiile sociale dă mână cu mână, se asociază în cooperative, societăți anonime, întreprinderi, și se pune în serviciul societății omenești. Țăranul când îi cade un bou din jug aleargă la bancă, pater familias când trebuie să dea medic, doctorie familiei sale aleargă la bancă, burghezul când vrea să-și facă un cuib de adăpost, meseriașul când dorește să-și instaleze un atelier, o mână de oameni de știință când vreau să pună în serviciul omenirii realizările genului omeneșc (*fabrice de mașini, telefoane, radio etc.*) aleargă la asociația capitalului mobilier. Milioane și milioane de muncitori își câștigă pâinea de toate zilele în întreprinderile create și finanțate de capitalul mobilier asociat, atât de urgisit de cetce nu vreau sau nu pot înțelege rolul capitalului mobilier și marea importanță, ce are în toate fazele vieții economice, ba chiar a vieții omenești.

Dar a-și fi cronicar infidel dacă nu a-și completa lista solicitatorilor de capitale mobiliare prin domni ministri de finanțe, cari de câteori îi arde de parale, fără nici o aversiune, ba chiar cu multă dragoste, se apropie de masa (nu a Domnului) — de teigheaua magică unde li se servește odiosul *capital leneș*, ba ce e mai mult, comisii peste comisii aleargă peste mări și țări în căutarea lui.

Franța de odinioară, Germania, America sunt puternice, bogate prin capitalurile mobiliare rezultate din munca și economia cetățenilor lor.

Capitalul mobilier veșnic agitat, ca și argintul viu, încontinuu aleargă căutând noi și noi posibilități de muncă, de producție. Străbate imensele pustii ale Orientului, nesfârșitele stepe ale Americii, scormonește pământul neatins de mână omenească dela facerea lumii și-l constrânge să producă articole de alimentație și îmbrăcăminte (bumbac), pe cari le prelucrează, le ambaliază și transportă peste mări punându-le

la dispoziția omenirii, (d. ex. ceaturi la mini-sterile de externe, indispensabilă cafea pentru siesta de după masa copioasă a celor întinși pe sofa acoperită cu covoare orientale).

Adânc democratic capitalul mobilier scoboară și la mulțimea infometată ducându-le hrana salvatoare de viață.

Imbracă în haina civilizației și culturai pierle goale homofobe și din omul sălbatec face omul homo sapiens. Dar Doamne cum ar putea înșira toate înfăptuirile cari le produce capitalul mobilier!

S'ar putea scrie bibliotecii întregi despre minunile produse de capitalul pus în serviciul omenirii. Mă mărginesc a invoca o maximă germană care exprimă pe scurt totul: „Geld regiert die Welt“. (Banul conduce lumea).

Și apoi să ne punem o simplă întrebare (dealtfel imposibilă). Ar putea fi pentru omenire o catastrofă mai mare decât cea produsă de faptul (imposibil) că într'o zi toți deponenții de numerar, toți acționarii societăților și-ar lichida afacerea retrăgând acel *capital leneș* care totuși ține în mișcare totul și dă posibilitatea de trai la miliarde de oameni?

Ei bine dlor dela finanțe de ce doriți să omorâți acest tezaur al omenirii?

Beneficiile capitalului mobilier. Domnii financiar de stat pentru a-și acoperi loviturile față de capitalul mobilier invoacă motivul că acest capital câștigă prea mult fără muncă. Ce câștigă? Depozitele primesc pe an dela 6—14%, iar capitalul din acții în media 12%, minus 10, 15 și 18% impozit. Cifre nu prea exagerate, dar totuși fără valoare. Iată de ce. Ai avut o casă pe care ai vândut-o cu 10.000 Lei. Când o aveau primeai chirie de 1000 Lei aur din care se putea trăi foarte modest. Te-ai făcut capitalist leneș cumpărând acții. Primești 1200 Lei dividendă adevărat 35 Lei aur pe an, cu cari cumperi o păreche de ghete mai bunișoare. Dindeși acțiile vei primi 10.000 Lei cu cari poți cumpăra un palton binișor, dar nu luxuos. Adevărat dle capitalist ai avut o casă, azi ai palton. La fel e situația deponențului. Ei bine dlor, când ai pierdut 97% din capital, dividendă sau dobânda de 12—14% hârtie este exagerată? (Mecklenburg Schwerin chiar acum lansează împrumut de stat cu dobândă de 8% aur).

Ai muncit o viață, ai făcut economii ca după zeci de ani nu din vina ta să ai 3% din ce ai avut și pe deasupra să fii batjocorit *capitalist leneș*.

Și dacă ți s'a desvoltat averea nu tu ești de vină, ei incontestabil cei ce au condus prost țara.

Ei bine dlor dela finanțe bugetul de ispășire de jertfă de ce trebuie pus în spinarea a celor jertfii prin gospodăria rea de 10 ani?

Concluzii. Odată dovedită originea din muncă și economie a capitalului mobilier, dovedită importanța gigantică a acestui capital în viața omenirii — până la ipoteza catastrofei — dărimată aserțiunea că acest capital ar câștiga prea mult și dovedit că acest capital în valoare s'a redus aproape la zero, în mod firesc ajungem la concluziunea că guvernul ar comite cea mai gravă greșală dacă ar încărea noi impozite asupra capitalului mobilier. Din contra noi credem că toate guvernele — fie din oricare partid — au datoria patriotică ca prin diferite măsuri luate să ocrotească capitalul mobilier — acest centru de viață — să stimuleze pe toate căile simțul de economie a cetățenilor, ca aceștia punând la o parte cât de puțin din câștigul lor zilnic să se acumuleze cât mai mult capital formând bogăția națională care în caz de nevoie să fie la dispoziția țării în condiții favorabile și să ne dispenseze de a mai cerși pe la ușile bancherilor străini, cari conștiu de puterea banului nu să sflească chiar de a ne umili.

Impunerile excesive reduc spiritul de economie și adunările de capital, ba chiar vor gonii capitalurile din bănci și întreprinderi spre cea mai mare daună a economiei naționale.

De încheiere însă să ne ocupăm și cu a 2-a întrebare din titlul prezentului articol: organe fiscale neactive (leneșe)?

Am pus aceasta întrebare involuntar intrigați de calificativul financiar de stat dat nedrept capitalului mobilier. Și ca cetățeni buni ne-am pus întrebarea că oare dacă capitalul mobilier nu este leneș ei activ, oare tot așa de activ este și organismul financiar de stat? Durere am ajuns la convingerea că nu este destul de activ. De sigur este mai comod să ureci din birou impozitul mobilier cu 10% decât să cauți noi izvoare de venit s'au să controlezi bine izvoarele vechi ca nu cumva s'a astupat robinetul. Cunoșcători ai realității avem convingere că golul bugetar foarte bine se poate acoperi prin impuneri drepte, reale. Prea multe venituri scapă neimpuse fie din neglijență fie prin rea credință. Un jidan mai eri imi spunea. Dle nouă nu ne trebuie împrumut extern. De ce nu adună statul averea funcționarilor necinstiți și veniturile cari nu au fost impuse. Di X în 1919 a început afacerea cu 50.000 Cor., azi are avere 8—10 milioane Lei, după care a plătit foarte puțin impozit.

Serviciul de impunere și control trebuie bine organizat. Să nu se piardă timpul cu procese verbale în 3—4 exemplare. Dacă adm. financiară are dreptul să mă impună în anul 1928 cu impozit global de 2 ori, constatând greșala să aibă dreptul să anuleze a 2-a impunere fără petiții la minister.

Cunosc un caz când administrația financiară a refuzat încassarea unei mari taxe de timbru asupra unei cesiuni de datorii îndrumând partida să prezinte chitanța cu care fostul proprietar al imobilului a achitat taxele când a cumpărat imobilul. Și câte și mai câte șicane cari țin departe de casieria statului pe cetățean. Apoi deși este odios a te provoca la regimul unguresc, totuși trebuie să amintesc că funcționarii financiari (și garda financiară) peste tot anul adunau date pentru impuneri.

Făceau statistică prin gări despre mărfurile sosite comerșanșilor, prin fabrici de spirit și bere despre beuturile trimise cărciumarilor, la aba-toare despre vitele tăiate de fiecare măcelar și în general despre orice afaceri. Când sosia impunerea, pentru fiecare cetățean fiscul avea date statistice. Dacă partida declara fals i se punea înainte tabloul, care arăta că ai adus atâtea va-goane de lemne, ai vândut atâtea hecto de vin, deci ai venitul X Lei. Se cerea muncă continuă peste tot anul, dar statul încassa ce îi competea pe baze reale și nu pe presupuneri.

Azi? Multiplicăm coeficientul de impunere, impunem pe acela ce nu pot ascunde iar cei ce în urma comodității organelor fiscale nu se controlează, se îmbogățesc și nu plătesc impozitul cuvenit.

Cerem deci reorganizarea sistemului de impunere, reorganizarea serviciilor de impunere și control astfel ca nimic să nu fie impus pe nedrept și nimic să nu scape de impunerea justă. Ori dezvoltând aparatul financiar o activitate măcar așa intensiv ca și *capitalul leneș*, statul nu va mai avea nevoie de impunerea excesivă a capitalurilor mobiliare.

Până atunci orbul nu poate face imputări to-varășului lui: mă tu par'că nu vezi!

Capitalul batjocorit *leneș* e în plină activitate. Să intre în activitate și aparatul administrativ financiar.

Iar patriei noastre iubite îi dorim cât mai mult capital leneș pe lângă imensa mulțime de alte soiuri de leneși veritabili. V. C.

„Neamul Românesc“ și introducerea cărților funduare în vechiul Regat

Întâmplător am aflat abea acum că „Neamul Românesc“ organul personal a dlui Profesor Nicolae Iorga, într'un număr, s'a ocupat cu programul de unificare legislativă a actualului guvern.

Referitor la intențiunea guvernului de a introduce și în D. Regat și Basarabia instituția

cărților funduare, „Neamul Românesc“, scrie următoarele:

„În această unificare ar intra introducerea în toată țara a așa ziselor Cărți Funduare, o rămășiță a legislațiunii sărace și primitive din timpul Mariei Teresa, spre a înlocui atribuțiunile Tribunalurilor, cari constituiesc la noi o TRADIȚIE atribuțiuni legate strâns de toate legile și procedurile în vigoare aci“.

Se zice că dl Nicolae Iorga cenzurează toate articolele ce se publică în ziarul d-sale. Ori aceasta afirmațiune este desmințită de amintitul articol, căci nu credem ca o astfel de enormitate să fie trecut cu vederea savantul nostru istoric, că instituția cărții funduare este o rămășiță a legislațiunii sărace și primitive din timpul Mariei Teresa. Pe lângă toate cunoștințele noastre modeste în materie de istorie, să ni se dea voie să facem rectificările cuvenite.

Cărțile funduare, în flagrantă contra zicere cu aserțiunile „Neamului Românesc“ este una dintre cele mai moderne instituții de drept. De sigur este rezultatul unei evoluții istorice și unele principii a instituției cărților fundamentale se găsesse deja în dreptul roman și nu numai în legislația primitivă și săracă a Mariei Teresia. Cărțile funduare au fost introduse în părțile ungurene prin ordonanța Ministerului de Justiție din 15 Decembrie 1855 iar în Ardealul propriu zis prin ordonanța din 5 Februarie 1870. — Înainte de introducerea cărților funduare, Ardealul în privința mutațiunilor dreptului de proprietate asupra imobilelor, era în stadiul unde este astăzi D. Regat.

Eroare istorică este și aceea că atribuțiunile Tribunalurilor, secției de Notariat din D. Regat, constituie o tradiție. Codul civil roman a intrat în vigoare numai la 1 Iulie 1865 și în mare parte este traducerea ad litteram a codului Napoleon.

Dar abstracție făcând dela aceste discuții istorice, a critica instituția cărților funduare și a pleda pentru sistemul publicității dreptului de proprietate, a registrelor fonciare din D. Regat, dă dovadă de ignoranța cea mai crasă a vieții economice modernă și a instituțiilor de drept modern.

Care sunt calitățile cărții funduare și în ce constă superioritatea ei față de celelalte sisteme de transcriere a dreptului de proprietate? Este garanția legală a *publicității* situații fiecărui imobil, *specialitatea* acestor situațiuni și asigurarea *priorității* diverselor dreptului reale prin faptul înregistrării acestor drepturi. Să nu amintim decât de *probatio diabolica* ce se recere pentru siguranța dreptului de proprietate conform sistemului din D. Regat, adevărat să se cerceteze situ-

ația dreptului de proprietate a tuturor antecesorilor timp de 30 ani!

În cadrul unui articol nu putem să dezvoltăm un studiu comparativ despre instituția cărților funduare cu a sistemului de transcripțiuni din U. Regat, nici nu este acesta scopul. Superioritatea cărților funduare este recunoscut și de eminenti juriști francezi ca dl *M. Planiol* (vezi *Droit civil Tome I*, pagina 819—823 ediția VIII din 1920). S'a încercat introducerea lor și în Franța însă a fost zădărnicită această încercare din motive bugetare și de necesitatea refacerii integrale a cadastrului, ceea ce este o operațiune colosală și la care lucrare au renunțat toate guvernele din Franța (vezi *Planiol*, tot acolo).

Fără dorință de polemică, am căutat numai să punem lucrurile la punct, fiind noi conștii de mare importanță economică a cărților funduare.

Noi regretăm numai că în publicațiunile ale marilor noștri oameni, cum este dl *N. Iorga* se pot susține asemenea lucruri, ceea ce dovedește că și după zece ani dela Unire, nu ne-am dat silința și interesul de a ne cunoaște diversele noastre instituții. Aceasta neînțelegere — durere — nu odată au manifestat-o și organele de conducere ale Țării noastre. Rezultatul acestor lucruri fiind absoluta dezorganizare a cărților funduare în Ardeal, astfel că actualul guvern dacă într'adevăr este preocupat de această instituție, înainte de extinderea cărților funduare în U. Regat și Basarabia va trebui să reorganizeze serviciul lor în Ardeal și Bucovina să procure mijloacele necesare acestei instituții pentru refacerea ei, cu un ceas mai înainte de completa lor dezorganizare.

Modificarea legii Camerelor de Comerț și Industrie.

Datorită progresului comercial și industrial la care a ajuns țara și pentru a se pune limită divergențelor dintre comercianți și industriași a căror interese diferă legea pentru reorganizarea Camerelor de Comerț și Industrie din 7 Mai 1925, a trebuit modificată.

De Ministerul al Industriei și Comerțului a și depus proiectul de lege trecut prin senat, camerei spre votare. O mare parte din modificări au fost aplicate de însăși Camera de Comerț și Industrie dictate de interesele proprii ale industriașilor cari erau nemulțumiți de glasurile covârșitoare ale comercianților din aceeași organizație.

Noul proiect de lege întocmit aduce modificări unor articole din legea pentru reorgani-

zarea Camerelor de Comerț, referitoare la constituirea consiliilor Camerelor, disolvându-se cele a căror mandat a expirat iar în decurs de trei luni dela promulgarea acestei legi Camerele precum și Uniunea lor vor fi conduse de o comisiune interimară până la alegerea noului consiliu.

În art. 11, alin. 2 proiectul prevede că acolo unde industria prezintă o importanță deosebită și situația financiară permite de a se susține independente chiar separarea camerelor de Industrie de cele de Comerț.

Deasemenea în proiect se prevede concentrarea Camerelor pe mai multe județe modificând prevederea din actuala lege de a se înființa Camere în fiecare județ.

Societățile anonime, cari până acuma aveau până la 20 de voturi li sa limitat la maximum 4; astfel cele cu un capital de sub 10 mil. Lei au drept la un singur vot iar de fiecare Cap. de 10 mil. câte un vot putând merge până la 4. Tot astfel se limitează numărul celor cari vor lua parte la ședință alegându-se de fiecare categorie reprezentanți pentru a susține și interesele tuturor.

Proiectul de lege mai prevede suprimarea dreptului pentru guvern de a numi o jumătate din numărul membrilor și câte un comisar o autonomie mai largă pentru fiecare secție având câte un președinte iar când se ia o hotărâre unitară cu o majoritate de $\frac{2}{3}$ din membrii prezenți ai consiliului, Camera va comunica părerile celor 2 secțiuni Ministerului de Ind. și Com.

În urma plângerii Camerelor, cota de 10—20% ce trebuie s'o verse Uniunii Camerelor din venitul anual li s'a redus această taxă la 5%—10%, urmând ca Uniunea să verse 10% din veniturile ei Băncii Naționale pentru creșterea unui fond cu scop de a contribui la marile manifestări economice ale Statutului ca expoziții naționale și internaționale, muzee de produse, anchete economice, studii generale, industriale și comerciale.

Înainte când legea era întemeiată pe concepția contopirii intereselor comerciale și industriale în alegerile consiliului, interesele marelui economii erau copleșite de cele ale micilor comercianți și industriași; azi prin introducerea scrutinului de listă unitară și indivizibilă în crearea 3 secții la comerț și 2 la industrie s'a înlăturat acest mare neajuns. Pe lângă cele 2 motive la dizolvarea camerelor proiectul mai prevede un al 3-lea și anume gestiune neregulată sau frauduloasă astfel prin adăugarea făcută art. 26 se stabilește răspundere personală președinților camerelor pentru întreaga gestiune.

Pe lângă măsurile bune menite să asigure buna conducere și administrare a fondurilor proiectul are unele neajunsuri și anume scoate contabilitatea dublă dela camerele de comerț care până acum a dat cele mai bune rezultate prezentând situația clară a gestiunii oricând aplicând în locul ei contabilitatea publică ale cărei mistere se descoper abia după ani de zile cum se întâmplă deseori la instituțiile cari administrează banul public, deci al altuia.

Impozite. Legea timbrului.

Declarațiile de impunere la echivalent.

Ministerul de finanțe a trimis tuturor administrațiilor financiare următoarea circulară cu privire la aplicarea noii legi a timbrului: în vederea impunerii la echivalent, legea timbrului prin art. 16, § 4 dispune ca persoanele juridice și instituțiile ale căror bunuri sunt supuse acestui impozit obligate cu trei luni înainte de 1 Ianuarie a fiecărui an să facă o declarație scrisă la ad-ția financiară a sediului lor, în care să se arate amănunțit bunurile ce posedă.

Nefacerea declarațiunii este pedepsită de lege prin art. 76.

Intrucât legea timbrului este încă la începutul aplicării ei, impunerile la echivalent pe 1928 nu au fost definitiv stabilite pe întreg cuprinsul țării. Din această cauză, cât și mai ales din faptul că nu a intervenit nici o schimbare în privința bunurilor, cea mai mare parte dintre persoanele juridice și instituțiile la care erau obligate prin art. 16, § 4.

În astfel de cazuri dacă agenții fiscalului sau comisiunile constată că nu a intervenit de loc schimbări în ce privește posesia și valoarea bunurilor nu se vor mai face noi impunerii ei se va reperta impozitul (bineînțeleas întregit pentru 12 luni) al anului trecut.

Această repurtare se va aduce la îndeplinire prin încheeri generale pentru toate impunerile de acest fel, care vor fi aprobate de comisiune printr'o singură decizie și apoi trecute în rolurile speciale.

Dacă contribuabilul e de față va semna pe tablou de luarea în cunoștință iar dacă nu, i se va comunica impunerea păstrându-și dreptul de apel conform legii.

Ministerul dispensează de amendă pentru nefacerea declarațiunilor pentru 1928.

Timbrarea registrelor.

Se aduce la cunoștința tuturor societăților pe acțiuni, bănci populare, cooperative, comercianți, industriași, hotelieri, farmaciști și în general tuturor celor obligați la purtarea de registre comerciale, că în urma sporirii taxelor de timbru cu 20% fiecare filă din registre este taxabilă cu Lei 4, în loc de 3 Lei ca până la 31 Decembrie 1928.

Astfel fiind toate registrele comerciale vizitate pentru timbru înainte de 1 Ianuarie 1929, sunt supuse sporului de timbru de 1 Leu de filă,

însă numai pentru filele rămase în alb și în care se vor trece operațiunile posterior datei de 1 Ianuarie 1929, urmând că aceasta diferență de taxe să se achite cel târziu în termen de 15 zile și anume pentru orașul Sibiu la Ad-ția financiară, iar pentru județ la percepțiile respective.

Comercianții și în general toți cei ce poartă registre comerciale, cari nu vor plăti în termen aceasta diferență, vor fi pasibili conform art. 75 din legea timbrului — de o amendă până la o pătrime din impozitul comercial anual.

CRONICĂ.

„Albina“ institut de credit și de economii, Sibiu, — precum suntem înformați — a încheiat bilanțul anului 1928 cu active totale de Lei 1,295.087,586 (+ față de 1928 de Lei 286 mil.) și a realizat în anul trecut la un venit brut de Lei 148.503,175, (+ față de 1928 de Lei 11 mil.) un beneficiu net de Lei 34 mil. rotund, din care făcând diferite dotațiuni la fonduri de rezervă și amortizări de Lei 8 mil., rezultă pentru distribuire un beneficiu net de Lei 26.045,868, mai mare decât în 1928 cu rotund Lei $\frac{1}{2}$ mil.

Fondurile de rezervă se cifrează cu Lei 53 $\frac{1}{2}$ mil. rotund (+ față de 1928 Lei 11 mil.) și Depunerile spre fructificare pe libele și în cont-curent cu Lei 1,013.807,014 arătând față de anul trecut un spor de aproape Lei 250 mil.

Adunarea generală ordinară va fi convocată, probabil, pe ziua de 9 Martie a. e., căreia se va propune majorarea capitalului social cu Lei 50 mil. la Lei 100 mil.

*

Banca Națională a României și-a publicat bilanțul dela 31 Decembrie 1928. Dividendul pe acest an a fost fixat la 447,50 Lei brut de acțiune, față de 440 Lei brut din anul trecut din care 72,50 Lei reprezintă impozitul, 150 Lei acionul de dividend, plătit în cursul anului și 225 Lei rest până la complectarea dividendului integral.

Situația conturilor nu arată mare deosebire față de anul precedent. Emisiunea figurează cu 21 miliarde 211 milioane, față de 21 miliarde 26 milioane dela finea anului 1927, plafonul este depășit cu 140 milioane. Portofoliul comercial este 9 miliarde 407 milioane față de 9 miliarde 27 milioane din anul precedent, deci un spor de 380 milioane. Astfel promisiunea conducerii Băncii Naționale că va sporii în cursul anului creditele comerciale cu cel puțin 2 miliarde nu s'a realizat. Fondul de lichidare este 3126 mi-

ltoane față de 2017 milioane din anul precedent, un spor de peste un miliard. Celelalte conturi nu prezintă diferențe mai importante.

*

Reglementarea comerțului de bancă în Franța. În camera franceză s'a depus un proiect de lege pentru reglementarea comerțului de bancă. În conformitate cu acest proiect: toate societățile investite cu drept de monopol din partea statului, și toate băncile, care primesc depuneri spre fructificare, sunt obligate să-și aleagă comisari din corpul contabililor autorizați de stat. Fără un raport special, încheiat de aceștia, nu se poate face nici o urecare de capital.

Valori streine pot fi introduse pe piața franceză numai cu autorizațiunea ministerului finanțelor.

*

Introducerea din nou a concordatului forțat. Precum se anunță guvernul are intenția să introducă din nou concordatul forțat, instituție, care acum trei ani a funcționat.

*

Spiritul de cruțare american îl caracterizează mai bine decât orice, faptul, că băncile Statelor Unite ale Americii, fac anual economii de 20 milioane Dollari, prin aceea, că în loc de formulare mari de cecuri, întrebunțează imprimare format mic și cu text redus.

Cursul Valorilor la București

la 31 Ianuarie 1929.

EFECTE

	Dob. anuală	Cursul
Rentă 1913 original	4 ¹ / ₂	180—200
Rentă 1913 duplicate	4 ¹ / ₂	80—85
Scris Rurale	5	60 ¹ / ₄ —60 ³ / ₄
Scris Urb. București	5	57 ¹ / ₂ —58
Scris Urb. Iași	5	56—56 ¹ / ₂
Comuna București	4	60—65
Comuna București	5 ⁰ / ₁₀	70—75
Imprumutul Național 1916	5	75 ¹ / ₂ —76 ¹ / ₂
Imprumutul Unirii 1919	—	68—69
Imprumutul Refacerii 1920	5	67 ³ / ₄ —68
Renta împroprietăririi	5	61—61 ¹ / ₂
„ 1903 original	5 ⁰ / ₁₀	140—150
„ 1903 duplicate	5 ⁰ / ₁₀	75—80

BĂNCI

	Val. nom.	Cursul
Banca Națională	500	16200—16300
Marmorosch Blank & Cie	500	1700—1720
Românească	500	1330—1340
„ pui	500	1190—1200
De Scont	500	480—490
Comerc. Română	500	2000—2200
Credit Român	500	1480—1500

	Val. nom.	Cursul
Generală	500	910—920
Viticola	500	500—510
Comerț Craiova	500	1070—1100
Com. Ital. și Rom.	500	825—850
Albina Sibiu	500	1150—1200
Carpaților	500	420—430
Franco-Română	500	360—380

ASIGURĂRI

Dacia-România	2000	7800—8000
Națională	500	1450—1475
Generală	500	3000—3100
Agricola	500	1175—1200
Steaua României	500	980—1000
Prevederea	200	525—550
Soc. Urania	1000	2300—2400

PETROLIFERE

Steaua Română	500	1875—1900
Astra Română	500	3150—3200
Speranța opt.	500	1425—1450
Speranța pui	500	900—950
Petrol Blok	500	390—410
Petrolul Rom. opt.	500	950—960
Petrolul Rom. (pui)	500	500—520
I. R. D. P. opt.	500	670—690
I. R. D. P. III vărs.	500	500—530
Concordia	250	1825—1850
Creditul Minier	500	1230—1240

DIFERITE SOCIETĂȚI

Reșița	500	1050—1060
C. Tramv. Buc.	500	1350—1370
Govora-Călimănești purtător	200	260—270
Govora-Călimănești nom.	200	260—270
Cartea Românească	500	430—440
Creditul Technic purt.	500	540—550
Creditul Technic nom.	500	540—550
Letea opt.	500	1060—1070
Clădirea Românească	500	1050—1060
Mica ex. cup.	500	850—860
Carpatina	500	1170—1200
Credit Industrial	1000	1190—1210

MONEDE EFECTIVE

Dolari	166.50—166.75
Sterline	807—809—
Lirete	8.73—8.78
Cor. cehe	4.92—4.95
Franci francezi	6.55—6.60
Franci belgieni	4.55—4.60
Franci elvețieni	32.25—32.50
Mărci germane	39.50—39.75
Zlofi	18.50—19—
Șilingi austr.	23.60—23.80
Pengő	29.10—29.40
Dinari	2.93—2.96
Leva	1.17—1.20
Drachme	2.10—2.15
Lire otomane	81.50—82.50
Napoleon	645—655—

„VĂRĂDIANA“, soc. pe acții în Vărădia, jud. Caraș.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului „VĂRĂDIANA“, societate pe acții în Vărădia, sunt prin aceasta invitați în conf. cu § 14 al statutelor la

a XIX-a adunare generală ordinară

care va avea loc 17 Februarie 1929, la ora 4 p. m., în localul institutului.

Ordinea de zi:

1. Constituirea biroului;
2. Raportul Consiliului de administrație, a Censorilor, stabilirea bilanțului și darea absoluturilor;
3. Impărțirea profitului curat;
4. Modificarea §§-ilor 1, 3, 29, 44, 49 și 65 din statute;
5. Eventuale propuneri.

Vărădia, la 18 Ianuarie 1929.

Consiliul de administrație.

Propunerea Consiliului de administrație și a Comitetului de cenzori referitor la distribuția profitului curat de pe anul 1928:

1. Să se dea 20% acționarilor dividendă după cap. de Lei 300.000	Lei	60.000—
2. " " " 20% fondului general de rezervă	"	17.871—
3. " " " 5% fondului de pensuni	"	4.468—
4. " " " 4% directorului executiv tanțiemă	"	3.574—
5. " " " 3% funcționarilor	"	2.680—
6. " " " Consiliului de administrație și Comitetului de cenzori	"	12.509—
7. " " " remunerație servitorului	"	500—
8. Să se transpună pe anul viitor	"	2.751.27

Total Lei 104.353.27

Vărădia, la 18 Ianuarie 1929.

Consiliul de administrație.

Activa.

Contul Bilanț la 31 Decembrie 1928.

Pasiva.

Activa.		Pasiva.	
	Lei b.		Lei b.
Aeții	200.000—	Capital societar	500.000—
Cassa în numerar	72.242.50	Fond general de rezervă	145.138.20*)
Cambii: a) personale	1.413.741—	Fond de rezervă pentru	
b) cu acoperire ipotecară 1.508.102—	2.921.843—	creanțe dubioase	65.000—
Imprumut în cont-curent	269.228—	Dotația anului curent	35.000—
Acțiuni la alte bănci	45.100—	Fond pt. amortiz. cassei institutului	50.600—
Casa institutului	159.267—	Fond cultural	3.574—
Diverși debitori	5.395.23	Fond de pensuni	40.700.**)
Mobilier	260—	Depuneri spre fructificare	2.261.648.63
		Reescompt	135.500—
		Imprumut în cont-curent	184.708—
		Diverse conturi creditoare	42.327.88
		Dividendă neridicată	3.457.75
		Interese transitoare	100.328—
		Profit curat	104.353.27
	3,673.335.73		3,673.335.73

*) Cu dotația anului curent va fi Lei 163.009.20

***) " " " " " " " " 45.168—

Debit.

Contul Profit și Pierdere.

Credit.

Debit.		Credit.	
	Lei b.		Lei b.
Interese la depuneri	254.934.69	Interese: a) după cambii personale	209.747.30
" de reescompt	32.908—	b) " " cu acop. hip.	177.122—
" după impr. cu cont-curent	17.789—	c) " impr. în cont-curent	156.688.36
Salare	43.200—	d) " acții la alte bănci	1.544—
Spese de birou	33.771.25	Proviziuni	60.050.42
Impozit după inf. la depuneri	22.975—		
Impozite	60.221.37		
Fond pt. creanțe dub. conf. Art. 32 din L. contrib.	35.000—		
Profit curat	104.353.27		
	605.152.58		605.152.58

Vărădia, la 31 Decembrie 1928.

Pentru contabilitate: Sima Branea m. p.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Paul Nica m. p., președinte-director. Ștefan Drăgulescu m. p., s. revizor școlar. Romulus R. Stoica m. p., protopop.
Simeon Branea m. p., proprietar. Iova Branea m. p., proprietar. Victor Branea m. p., proprietar.

Subsemnatul Consiliu de cenzori, examinând conturile prezente și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare, le-am aflat în deplină consonanță.

COMITETUL DE CENSORI:

Eufrem Mioe m. p., comerciant — președinte. Victor Cipu m. p., crâșmar. Simeon Lăjeu m. p., agricultor.
Trecă Sireca m. p., agricultor. Pau Plancea m. p., agricultor.

„NĂDLĂCANA“

Institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Nădlac.

CONVOACARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii, societate pe acțiuni „NĂDLĂCANA“, se invită prin prezenta, conform art. 18 din statute, la

a XXXI-a adunare generală ordinară

care se va ține în Nădlac, la 16 Februarie 1929, în localul băncii la orele 11 a. m.

OBIECTELE:

1. *Constituirea.*
2. *Raportul anual al Consiliului de administrație, raportul Comitetului de cenzori și bilanțul anului de gestiune 1928.*
3. *Distribuirea profitului realizat conform bilanțului.*
4. *Fixarea jetoanelor de prezență;*
5. *Alegerea alor 2 membri în Consiliul de administrație.*

Nădlac, la 23 Ianuarie 1929.

Consiliul de administrație.

NOTĂ. Pentru folosirea dreptului de vot se cere, ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiunilor sale în cărțile institutului cel puțin cu șase luni înainte de adunare și să se anunțe la casieria institutului, respective să-și depună plenipotența cel mult până înaintea amiezii zilei premergătoare adunării.

Activa.		Contul Bilanț la 31 Decembrie 1928.		Pasiva.	
	Lei b.				Lei b.
Casa, numerar	581.369.24	Capital societar			6.000.000.—
Ţir la Banca Națională a României	20.000.—	Fond de rezervă general*)	1.781.059.78		
Escont	18.820.031.—	„ „ „ special	55.000.—		
Imprumut în cont-curent	2.991.738.40	„ „ pensuni**)	1.030.422.39		
Efecte publice proprii	527.934.28	„ „ amortizări	55.000.—	2.921.482.17	
Efectele fondului de pensune	856.620.—	Depuneri spre fructificare		7.372.207.99	
Imobile	564.264.—	Depozite		43.566.25	
Mobilier	70.000.—	Reescot la Banca Națională a României și la			
Diverși debitori	37.222.68	alte bănci		5.859.061.—	
		Conturi-curente		442.551.97	
		Dividendă nereclamată		57.707.—	
		Interese cuvenite anului viitor		612.875.—	
		Profit net		1.159.728.22	
	24.469.179.60			24.469.179.60	
		*) cu dotațiunea anului curent Lei 1.897.032.60			
		**) „ „ „ „ „ „ 1.067.610.39			

Debit.		Conturi de Ordine.		Credit.	
	Lei b.				Lei b.
Efecte ca supragaranție	2.000.600.—	Garanție bancară			5.040.600.—
Scrisori de garanție	3.040.000.—	Depunători de valori			22.356.300.—
Dalori spre acoperire	22.356.300.—				
	27.396.900.—				27.396.900.—

Nădlac, la 31 Decembrie 1928.

Director executiv: s. s. Aurel Sterea Șalufin, expert contabil.

Pentru contabilitate: s. s. Tiuera Petru Pribeagul, director administrativ, expert contabil. s. s. Ludovic Jambrih, contabil.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

s. s. Dimitrie Roșcăv, președinte
s. s. Gheorghe Adam
s. s. Aurelin Petrovieiu
s. s. Nicolae Gheran
s. s. Dimitrie Micu
s. s. Ioan Bujua
s. s. Nicolae Morariu
s. s. Gligor Vidican

COMITETUL DE CENSORI:

Subsemnatul Comitet de cenzori am examinat contul prezent și l-am aflat în regulă și în deplină consonanță cu registrele institutului.

s. s. Virgil Antonescu, președinte, expert contabil
s. s. Ioan Merceă, v.-președinte
s. s. Gheorghe Petrovieiu
s. s. Uroș Totorean
s. s. Dimitrie Micu